

II. Rákóci Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Képzési szint	Alapképzés (BA)	Tagozat	Nappali Levelező	Tanév/félév	2024-2025 I.
---------------	--------------------	---------	---------------------	-------------	-----------------

Tantárgyleírás

A tantárgy címe	Mai magyar nyelv
Tanszék	Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés Tanszék
Képzési program	013 Tanító
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): választható Kreditérték: 6 Előadás: 30 Szeminárium/gyakorlat: 42 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: 108
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Csopák Éva, adjunktus csopak.eva@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	-
A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei	A tantárgy célja: A mai magyar nyelv tantárgy arra hivatott, hogy leendő pedagógusainkban megszilárdítsa a nyelvről már megszerzett ismereteket, s azokat tökéletesítse. Átfogó képet nyújt: • a magyar nyelv hangtanáról; • a magyar nyelv szókészlettanáról és jelentéstannáról; • a magyar nyelv szófajtanáról; • a magyar nyelv alaktanáról; A tantárgy fő feladata: • A tanulók meglévő anyanyelvi tudásának továbbfejlesztése a nyelvtani ismeretek tudatosításával, a magyar nyelvtan elméleti alapjainak elsajátításával. Általános képet adni a magyar nyelvtan rendszeréről, a nyelvtani kategóriákról, a nyelvtani fogalmak köréről. Megismertetni a hallgatókat a nyelvtani elemzéssel, a nyelvtani folyamatokkal és hatásokkal. • Megtanítani a hallgatókat a nyelvtanban való tájékozódásra, a szakirodalmi ismeretekre, a magyar nyelv helyes használatára.

Az oktatási programnak megfelelően a hallgatónak: tudnia kell:

- ismerjék a tantárgyi szakkifejezéseket;
- ismerjék a hangejtés folyamatait, a beszédhangok helyes képzésének módszereit;
- képesek legyenek helyes szófűzést alkalmazni és alkalmaztatni;
- tájékozódjanak a tantárgy szakirodalmában.

képesnek kell lennie:

- képesek legyenek teljes hangtani, alaktani, szófajtani, mondattani és szövegtani elemzésre;
- magabiztosan fel tudják ismerni és tudják elemezni a különböző szófajú szavakat;
- képesek legyenek összefüggéseiben látni a nyelvtan rendszerét, a szófaji kategóriákat;

A tantárgy tematikája:

1. tantárgyi modul

Hangtan

1. A hangtan fogalma, tárgya, feladatai
2. A beszédhang. A beszédszervek és működésük.
3. A beszédhangok osztályozása. A magán- és mássalhangzó fogalma
4. A magyar magánhangzók rendszere
5. A magyar mássalhangzók rendszere
6. A hangok rokonsági rendszere
7. A hangok egymásra hatása a beszédben
8. A magánhangzók egymásra hatása
9. A mássalhangzók egymásra hatása

2. tartalmi modul

Szófajtan és morfológia

1. A szótan fogalma és területei. Szóalaktan és szófajtan
2. A szófaj fogalma. A mai magyar nyelv szófaji rendszere
3. Az ige. Igetövek. Igeragozás.
4. A névszók. A főnév
5. A melléknév
6. A számnév
7. A névmások
8. Az igenevek. A főnévi igenév
9. A melléknévi és határozói igenév
10. A mondatszók és indulatszók
11. A szóalkotás módjai

3. tartalmi modul

Mondattan és szövegtan

1. Az egyszerű mondat. A mondatok fajai
2. A szó szerkezetek
3. A mondatrészek. Az alany. Az állítmány
4. Az alany és az állítmány egyeztetése
5. A tárgy
6. A határozók
7. A jelzők

		8. A halmozott mondatrészek 9. Az összetett mondat 10. Az alárendelő összetett mondat 11. A mellérendelő összetett mondat 12. A szöveg meghatározása, jellemzői 13. A szöveg fajtái és szintjei 14. A szöveg stílusa 15. A szöveg írott formája. A multimediális szövegek. A szöveg alkotásának folyamata
A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei		
Félévi feladat	Elérhető pontszám	Értékelés szempontjai
1. tartalmi modul Hangtan	5	A munkáért járó pontok száma az alábbi követelményeknek való megfeleléstől függ: • a tanulási feladatok elvégzésének időszerűsége; • a feladatok teljes körű végrehajtása; • a tanulási feladatok végrehajtásának minősége; • a teljesítés önállósága; • kreativitás a feladatok végrehajtása során; • kezdeményezőkészség a tanulási tevékenységekben.
2. tartalmi modul Szófajtan és morfológia	5	A munkáért járó pontok száma az alábbi követelményeknek való megfeleléstől függ: • a tanulási feladatok elvégzésének időszerűsége; • a feladatok teljes körű végrehajtása; • a tanulási feladatok végrehajtásának minősége; • a teljesítés önállósága; • kreativitás a feladatok végrehajtása során; kezdeményezőkészség a tanulási tevékenységekben.
3. tartalmi modul Mondattan és szövegtan	5	A munkáért járó pontok száma az alábbi követelményeknek való megfeleléstől függ: • a tanulási feladatok elvégzésének időszerűsége; • a feladatok teljes körű végrehajtása; • a tanulási feladatok végrehajtásának minősége; • a teljesítés önállósága; • kreativitás a feladatok végrehajtása során; kezdeményezőkészség a tanulási tevékenységekben.

		A félév során írt dolgozatokból a hallgatók összeszedhetnek 60 pontot, míg a maradék 40-et szóbeli vizsgán tudják megszerezni.
A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények	A tudás ellenőrzésének formái: • modulzáró dolgozatok; • feladatok, melyeket a szemináriumi órákon végzünk; • vizsga.	
A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok	1. A. Jászó Anna szerk.: A magyar nyelv könyve. Budapest:Trezor Könyvkiadó, 1995. 2. Csernicskó István – Hires Kornélia: Hangtan jegyzet. PoliPrint Kft. – KMF, Ungvár-Beregszász, 2008. 3. Csernicskó István – Karmacsai Zoltán: Szófajtan és morfológia. Jegyzet. PoliPrint Kft. – KMF, Ungvár- Beregszász, 2008. 4. Kassai Ilona: Fonetika. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1998. 5. Keszler Borbála szerk.: Magyar grammatika. Budapest:Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000. 6. Kótyuk István: Mondattani elemzések. Segédkönyv a magyar nyelvtan tanulmányozásához. PoliPrint Kft. –KMF, Ungvár-Beregszász, 2007. 7. Rác Endre szerk.: A mai magyar nyelv. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó,1968. <i>Ajánlott irodalom:</i> 1. Bolla Kálmán: Magyar fonetikai atlasz. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995. 2. Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Budapest: Osiris Kiadó. 3. Csernicskó István: Rövid fogalomtár a hangtan tanulmányozásához. Beregszász: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2005. 4. Csernicskó István: Szemináriumi és gyakorlati témák, feladatok hangtanból. Beregszász: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2005. 5. Durand, Jacques – Siptár Péter: Bevezetés a fonológiába.Budapest: Osiris, 1997. 6. É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter 1998. Újmagyar nyelvtan. Budapest: Osiris. 7. Elekfi László 1992. A hangkapcsolódások fonetikai és fonológiai szabályai. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 8. Gósy Mária 1989. Beszédszlelés. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 9. Gósy Mária 1997. A beszédhangok. In: Pannon Enciklopédia. Magyar nyelv és irodalom, 86–87. Budapest: Dunakanyar 2000 Kiadó. 10. Jakobson, R. – Halle, M. 1972. Fonológia és fonetika. In: R. Jakobson, Hang – Jel – Vers. Budapest: Gondolat. 11. Kiefer Ferenc szerk. 1994. Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia. Budapest: Akadémiai Kiadó.. 12. Kiefer Ferenc szerk.: A magyar nyelv kézikönyve.	

	Budapest: Akadémiai Kiadó. 13. Kiefer Ferenc szerk.: Magyar nyelv. Budapest: Akadémiai Kiadó. 14. Kontra Miklós – Ringen, Catherine O. – Stemberger, Joseph 15. P. 1989. Kontextushatások a magyar magánhangzóharmóniában. Nyelvtudományi Közlemények 90: 128–142. 16. Laziczius Gyula 1979. Fonetika. Budapest: Tankönyvkiadó (3. kiadás). 17. Papp István: Leíró magyar hangtan. Budapest. 18. Rácz Endre szerk.: A mai magyar nyelv. Budapest: Tankönyvkiadó. 19. Tompa József szerk.: A mai magyar nyelv rendszere I–II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 20. Tompa József szerk.: A mai magyar nyelv rendszere I–II. Budapest: Akadémiai Kiadó. 21. Rácz Endre szerk.: A mai magyar nyelv. Budapest: Tankönyvkiadó. 22. Kiefer Ferenc szerk.: A magyar nyelv kézikönyve. Budapest: Akadémiai Kiadó. 23. Kiefer Ferenc szerk.: Magyar nyelv. Budapest: Akadémiai Kiadó. 24. Crystal, David: A nyelv enciklopédiája. Budapest: Osiris Kiadó. 25. Kiefer Ferenc szerk.: Strukturális magyar nyelvtan. Morfológia. Budapest: Akadémiai Kiadó
--	---